

2023-12-01

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten

Remissvar (U2023/02078) Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (SOU 2023:31).

Sammanfattning

Utredningen om framtidens yrkeshögskola har haft i uppdrag att föreslå de förändringar som krävs i yrkeshögskolan för att säkerställa den växande utbildningsformens effektiva funktion för framtiden. Syftet med utredningen har varit att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet och att skapa förutsättningar för att yrkeshögskolan ska kunna fortsätta att utvecklas med bibehållen kvalitet.

Saco **tillstyrker utredningens förslag som helhet**. Det är positivt att utredningen lyfter att yrkeshögskolans särart behöver vara styrande vid reformeringar. Det behöver vara tydligt för den som vill studera vad olika utbildningsformer ger och vad som skiljer dem åt. Det finns dock områden som Saco tycker saknas i resonemang och analys och som skulle kunna förtydligas. Övergripande handlar det främst om behov av att inkludera akademiker som en av yrkeshögskolans målgrupper, samt att tydligare lyfta fram och ta hänsyn till student- och arbetstagarperspektivet. Saco vill även framhålla att yrkeshögskolan måste ses som *en* del i utbildningssystemet som ska samspela med övriga utbildningsformer för att på bästa sätt möta de utmaningar som Sverige står inför. Satsningar i en del måste göras väl avvägt mot behov i andra delar av utbildningssystemet. Nedan presenteras Sacos synpunkter på olika delar mer ingående.

3. Vissa frågor om statsbidrag

Utredningen föreslår att MYH bör få möjlighet till anslagssparande för att ge MYH och utbildningsanordnare bättre förutsättningar att planera verksamheten.

Saco **tillstyrker** utredningens förslag. Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för utbildningsanordnarna att få förutsättningar att anställa lärare, hitta LIA-platser och planera utbildningen på ett hållbart och långsiktigt sätt. Detta är viktigt för lärarnas arbetsmiljö och möjlighet till trygga anställningar och för att den studerande ska få en utbildning av god kvalitet.

4. Ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan

Utredningen föreslår att MYH, DIGG och UHR bör få i uppdrag att göra en förstudie för inrättandet av ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan.

Saco **tillstyrker** utredningens förslag. Ett gemensamt system för ansökan är viktigt för att underlätta och skapa överskådlighet för den som ska söka en utbildning. Föreslagna myndigheter är rimliga genomförare av förstudien. De

tänkta användarna, det vill säga de potentiella studenterna, bör inkluderas i arbetet för att nå bästa resultat.

Saco vill påtala att behov av ett gemensamt ansökningsystem även finns i andra delar av utbildningsväsendet. Behoven bör ses i sin helhet när satsningar ska göras, för att underlätta och stärka kompetensförsörjningen. En satsning på ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan bör inte ske på bekostnad av satsningar på andra utbildningsformer med samma behov, till exempel grund- och gymnasieskolan.

6. Vissa frågor om examina och progression

6.2 Avgränsning och metod

I utredningens uppdrag ingick bland annat att redogöra för hur olika förslag rörande examina och progression kan underlätta för rörlighet mellan yrkeshögskolan och högskolan. Utredningen gör bedömningen att rörlighet från yrkeshögskolan till högskolan inte ingår i uppdraget.

Saco anser att **denna avgränsning är beklaglig**. Rörligheten mellan utbildningsformerna är viktig såväl för att tydliggöra deras särart som samexistens inom den eftergymnasiala utbildningen. För att den studerande ska kunna göra väl avvägda val för sin utbildning och framtid krävs tydlighet och transparens. Att utreda och förtydliga vägarna mellan dessa två utbildningsformer, i båda riktningar, hade ytterligare bidragit till detta.

6.10 Överväganden och förslag om progression och examenskrav

Utredningen föreslår att utbildningar inom yrkeshögskolan ska tillåtas bygga på en eftergymnasial utbildning, eller motsvarande kunskaper.

Saco är positiva till detta och **tillstyrker** utredningens förslag. Saco delar utredningens bedömning att krav på särskild examen kan riskera leda till onödiga inlåsnings effekter och att det därför är bättre att utgå från den utbildning och/eller reella kompetens som individen införskaffat sig. Det är av stor vikt att yrkeshögskolan kan fungera som en väg för kompetensutveckling för akademiker som behöver fylla på med relevant kunskap under yrkeslivet.

6.12 Överväganden och förslag om LIA

Utredningen föreslår att Lärande i arbete (LIA) görs obligatoriskt för yrkeshögskolans utbildningar, förutom kurser och fördjupningsutbildningar. Det föreslås att utbildningar ska kunna få dispens från kravet om särskilda skäl förekommer.

Saco **tillstyrker** utredningens förslag. Förslaget innebär ett ytterligare förtydligande av yrkeshögskolans särart och vad en studerande kan förvänta sig av utbildningen.

7. Långsiktiga förutsättningar och ett mer stadigvarande utbud av utbildningar

Utredningen föreslår att inga utbildningar bör få en permanent status men att Myndigheten för yrkeshögskolan bör fortsätta att ta initiativ för att skapa förutsättningar för långsiktig planering för utbildningsanordnare genom att förenkla ansökningsprocessen för anordnarna.

Saco **tillstyrker** utredningens förslag. En förenklad ansökningsprocess ser Saco som en viktig del för att snabbt kunna upprätta efterfrågade utbildningar och nyttja den flexibilitet som yrkeshögskolan kan bidra med. Förbund inom Saco har erfarenhet motgångar vid upprättande av ny utbildning som hade kunnat undvikas vid bättre dialog med MYH under ansökningsprocessen. Detta blir ineffektivt och riskerar hindra utvecklingen i onödan.

9. Utbildningsanordnarens och ledningsgruppens ansvar

Utredningen föreslår ändringar i lag och förordning för att tydliggöra det huvudsakliga ansvaret för utbildningen.

Saco **tillstyrker** utredningens förslag då det bidrar till transparens och underlättar uppföljning och tillsyn för att säkra kvaliteten i utbildningen.

10. Utbildningarnas innehåll, namn och andra förändringar för att främja kvalitet

10.6 Namn på utbildningar

Utredningen gör bedömningen att det inte finns behov av att reglera en utbildningsanordnarens möjlighet att välja namn på sina utbildningar. Utredningen hänvisar till självreglerande mekanismer i systemet som gör att namn på utbildningar samordnas och standardiseras utan att det närmare behöver regleras.

Saco vill påtala att det är viktigt att namnet på en utbildning inte riskerar bli missvisande för den som söker utbildningen. I utredningen skriver man fram att namn på utbildningar är ett verktyg för utbildningsanordnare för att marknadsföra och locka studerande till utbildningen. I detta finns risker. Saco vill framhålla att om ingen reglering ska införas för att samordna namn, är det viktigt att MYH tar ett stort ansvar att i dialog med utbildningsanordnare se till att utbildning och namn stämmer väl överens och ger rätt förväntningar för den studerande.

10.7 Andra förändringar för att främja kvalitet i yrkeshögskolan

Utredningen föreslår att MYH ges i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att öka de studerandes förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningarna genom att undersöka vilka funktioner som kan vara gemensamma kopplat till studerandehälsa.

Saco **tillstyrker** utredningens förslag. Att säkra tillgången till studerandehälsa för alla oavsett utbildningsanordnarens storlek, resurser och förmåga, är ett viktigt steg för ökad kvalitet och möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen för den studerande.

11. Yrkehögskolans roll i omställningen mot ett hållbart samhälle

Utredningen förslår att yrkehögskolan ska utvidgas med permanenta medel för program och kurser, samt att andelen medel som går till kurser bör öka i förhållande till nuvarande fördelning mellan kurser och program. Detta för att möta arbetslivets behov av snabb omställning och ytterligare kunna bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar samhällsutveckling. Det föreslås vidare en utredning för att se över hur flexibiliteten kan öka genom att till exempel utbildningsanordnare i större utsträckning utnyttjar möjligheten att erbjuda flera startdatum för en kurs.

Saco **tillstyrker** utredningens förslag. Behovet av korta kurser ökar, inte minst till följd av omställningsstudiestödet. Det är här av stor vikt att MYH underlättar arbetet för utbildningsanordnare att snabbt kunna starta upp korta, relevanta kurser. Yrkehögskolans flexibilitet med korta ledtider och lyhördhet för aktuella behov på arbetsmarknaden kan fylla en betydande funktion för akademiker och den kvalificerade arbetskraftens kompetensutveckling och livslånga lärande.

12. Utbildning motsvarande ett fjärde tekniskt år

Utredningen avråder regeringen att göra en överföring från gymnasieskolan till yrkehögskolan av vidareutbildning motsvarande ett fjärde tekniskt år. Utredningen lyfter bland annat fram risker med att en sådan överföring skulle kunna ha en negativ påverkan på det treåriga teknikprogrammet och tillgången till utbildade lärare där, samt att det skulle kunna ha en negativ effekt för rekryteringen till ingenjörsutbildningar inom högskolan.

Saco delar utredningens bedömning och **tillstryker** avrådan.

Saco hänvisar också till bilagda remissvar från Sacoförbund.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Hedvig Modin
Utredare